

Zbirka odločb sodne prakse

Zadeva T-430/18

**Polskie Linie Lotnicze „LOT“ SA
proti
Evropski komisiji**

Sodba Splošnega sodišča (deseti razširjeni senat) z dne 20. oktobra 2021

„Konkurenca – Koncentracije – Zračni promet – Sklep o razglasitvi koncentracije za združljivo z notranjim trgov in Sporazumom EGP – Upoštevni trg – Presoja učinkov koncentracije na konkurenco – Neobstoj zaveze – Obveznost obrazložitve“

1. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Opredelitev upoštevnega trga – Dejanske premise v zvezi s kontekstom koncentracije – Nadzor nad vsebinsko pravilnostjo in upoštevnostjo upoštevanih elementov*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)

(Glej točke 29, 30 in od 32 do 34.)

2. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Opredelitev upoštevnega trga – Vsebinska razmejitev – Zadevno podjetje – Pojem – Prenos dela sredstev – Presoja le na podlagi prenesenih sredstev*
(Uredba Sveta št. 139/2004, členi 2, 3(1)(b) in 5(2), Obvestilo Komisije 2008/C 95/01, točka 136)

(Glej točke od 36 do 39.)

3. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Opredelitev upoštevnega trga – Koncentracija dveh letalskih družb, ki predvideva prenos slotov – Merila – Zamenljivost proizvodov – Pristop glede na letališče, povezano z zadevnimi sloti*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člen 2; Uredba Komisije št. 802/2004, Priloga I, oddelek 6; Obvestilo Komisije 97/C 372/03, točke od 13 do 17, 20, 21 in 24)

(Glej točke 42, 43, od 50 do 53, od 56 do 58 in 63.)

4. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Opredelitev upoštevnega trga – Koncentracija dveh letalskih družb, ki predvideva prenos slotov – Dokazno breme na strani stranke, ki izpodbija opredelitev upoštevnega trga – Nujnost predložitve resnih indicev, ki oprijemljivo dokazujejo obstoj konkurenčnih težav, ki zahtevajo preučitev s strani Komisije – Nezadostnost elementov, ki jih je predložila stranka, ki izpodbija uporabljeni pristop*

(Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)

(Glej točke 44, od 59 do 62 in 64.)

5. *Koncentracije podjetij – Presoja združljivosti z notranjim trgovom – Pregled Komisije – Presoja učinkov koncentracije na konkurenco – Ekonomske presoje – Diskrecijska pravica – Sodni nadzor – Obseg in meje*
(Člen 263 PDEU; Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)

(Glej točki 68 in 69.)

6. *Koncentracije podjetij – Presoja združljivosti z notranjim trgovom – Pregled Komisije – Presoja učinkov koncentracije na konkurenco – Horizontalni učinki – Prenehanje dejavnosti ene od udeleženk koncentracije, da se izključi nevarnost prekrivanja zadevnih dejavnosti na upoštevnihih trgih*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člen 2; Obvestilo Komisije 2004/C 31/3, točka 5)

(Glej točki 74 in 75.)

7. *Koncentracije podjetij – Presoja združljivosti z notranjim trgovom – Koncentracija dveh letalskih družb – Presoja protikonkurenčnih učinkov – Vertikalni učinki – Ocena verjetnosti scenarija protikonkurenčnega omejevanja trga proizvodnih dejavnikov – Spoštovanje smernic Komisije – Upoštevanje elementov presoje, navedenih v omenjenih smernicah – Diskrecijska pravica Komisije*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člen 2; Obvestilo Komisije 2008/C 265/07, točke od 24 do 27 in 32)

(Glej točke od 78 do 83.)

8. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Upoštevanje podatkov, ki so jih predložile udeleženke koncentracije – Dopustnost*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)

(Glej točke od 87 do 93.)

9. *Koncentracije podjetij – Presoja združljivosti z notranjim trgovom – Merila – Protikonkurenčni učinki – Domnevno povečanje ovir za vstop na trg – Element, ki sam po sebi ne zadostuje za bistveno oviranje učinkovite konkurence*
(Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)

(Glej točke od 106 do 109.)

10. *Koncentracije podjetij – Pregled Komisije – Sprejetje sklepa o ugotovitvi združljivosti koncentracije z notranjim trgovom brez začetka faze II – Zahteva – Neobstoj resnih dvomov – Diskrecijsko odločanje – Neobstoj očitne napake pri presoji – Preučitev morebitnega*

povečanja učinkovitosti, ki lahko izhaja iz te koncentracije, in zavez, ki jih niso predlagala zadevna podjetja – Nepotrebnost (Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2(2) in 6(1)(b), Uredba Komisije št. 802/2004, Priloga I, oddelek 9, Obvestilo Komisije 2004/C 31/03, točke 78 in od 84 do 87)

(Glej točke od 124 do 128.)

11. *Koncentracije podjetij – Presoja združljivosti z notranjim trgom – Merila – Protikonkurenčni učinki – Neupoštevanje pomoči za reševanje, dodeljene prenosnici predvsem, da se omogoči urejena prodaja njenega premoženja – Dokazno breme, ki je na strani stranke, ki izpodbija sklep o združljivosti koncentracije – Presoja (Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)*

(Glej točke od 131 do 137.)

12. *Akti institucij – Obrazložitev – Obveznost – Obseg – Sklep Komisije o razglasitvi koncentracije za združljivo s skupnim trgom (Člen 296 PDEU; Uredba Sveta št. 139/2004, člena 2 in 6)*

(Glej točke od 140 do 146.)

Povzetek

Splošno sodišče je zavrnilo tožbi letalske družbe Polskie Linie Lotnicze „LOT“ zoper sklepa Komisije o odobritvi koncentracije v zvezi z nakupom nekaterih sredstev skupine Air Berlin s strani družb easyJet in Lufthansa

Družba Air Berlin plc je zaradi vztrajnega slabšanja svojega finančnega položaja leta 2016 izvedla načrt prestrukturiranja. V teh okoliščinah je z letalsko družbo Deutsche Lufthansa AG (v nadaljevanju: Lufthansa) sklenila sporazum o tem, da bo tej družbi dala v podnajem različna letala s posadkami, ki je začel veljati 16. septembra 2016.

Vendar je zaradi izgube finančne pomoči, ki jo je družbi Air Berlin zagotovil eden od njenih glavnih delničarjev v obliki posojil, ta družba 15. avgusta 2017 morala predlagati uvedbo postopka v primeru insolventnosti. V teh okoliščinah ji je morala odobritev zavarovanega posojila s strani nemških organov iz naslova pomoči za reševanje, ki ga je Komisija potrdila,¹ omogočiti, da še naprej opravlja svoje dejavnosti v trimesečnem obdobju, ki je bilo namenjeno zlasti temu, da lahko odsvoji svoje premoženje.

Ta cilj je bil dosežen zlasti s sklenitvijo dveh sporazumov. Prvič, sporazum, sklenjen 13. oktobra 2017, je določal, da družba Lufthansa med drugim prevzame hčerinsko družbo družbe Air Berlin, na katero naj bi bila predhodno prenesena različna letala s posadkami in sloti², ki jih je družba Air Berlin imela na nekaterih letališčih, zlasti na letališčih v Düsseldorfu, Zürichu, Hamburgu, Münchnu in Stuttgartu ter na letališču Berlin-Tegel. Drugič, sporazum, sklenjen 27. oktobra 2017 z letalsko družbo easyJet plc, se je nanašal predvsem na to, da se na to družbo

¹ Sklep C(2017) 6080 final z dne 4. septembra 2017 o državni pomoči SA.48937 (2017/N) – Nemčija, reševanje družbe Air Berlin (UL 2017, C 400, str. 7).

² Sloti pomenijo dovoljenja za letalsko družbo, da uporablja vso letališko infrastrukturo, potrebno za opravljanje storitve letalskega prevoza, na natančno določen dan in ob točno določeni uri, z odhodom ali ciljem na tem letališču.

prenehajo sloti, ki jih je imela družba Air Berlin, zlasti na letališču Berlin-Tegel. Družba Air Berlin je naslednji dan prenehala opravljati dejavnosti, nato pa je bila s sodno odločbo z dne 1. novembra 2017 razglašena za insolventno.

Družba Lufthansa je 31. oktobra 2017 Komisiji v skladu z njenimi pooblastili na področju nadzora koncentracij³ priglasila koncentracijo, predvideno s sporazumom z dne 13. oktobra 2017. Družba easyJet je 7. novembra 2017 enako priglasila koncentracijo, predvideno s sporazumom z dne 27. oktobra 2017 (v nadaljevanju skupaj s koncentracijo, ki jo je priglasila družba Lufthansa: zadevni koncentraciji). Komisija je ugotovila združljivost koncentracije, ki jo je priglasila družba Lufthansa – glede na zaveze, ki jih je ta družba sprejela⁴ – s sklepom C(2017) 9118 final z dne 21. decembra 2017 in združljivost koncentracije, ki jo je priglasila družba easyJet, s sklepom C(2017) 8776 final z dne 12. decembra 2017 (v nadaljevanju skupaj: izpodbijana sklepa). Ugotovila je namreč, da zadevni koncentraciji ne vzbujata resnih dvomov o svoji združljivosti z notranjim trgom. Ob tej priložnosti Komisija v zadevah, ki sta se nanašali na storitve letalskega prevoza potnikov, prvič ni opredelila upoštevni trgov glede na pare mest, ki vključujejo odhodni kraj in namembni kraj (v nadaljevanju: trgi O & N). Po eni strani je namreč ugotovila, da je družba Air Berlin svoje dejavnosti prenehala opravljati pred tema koncentracijama in neodvisno od njiju. Iz tega je sklepala, da se je družba Air Berlin umaknila z vseh trgov O & N, na katerih je bila prej prisotna. Po drugi strani je štela, da sta se zadevni koncentraciji v glavnem nanašali na prenos slotov, in ugotovila, da ti sloti niso bilo dodeljeni na nobenem posebnem trgu O & N. Zato je presodila, da je za analizo najbolje združiti vse trge O & N z odhodom ali ciljem na vsakem od letališč, na katera so se ti sloti nanašali. Tako je torej opredelila upoštevne trge kot trge storitev letalskega prevoza potnikov z odhodom ali ciljem na teh letališčih. Nato je preverila, da navedeni koncentraciji ne moreta povzročiti „bistvenega oviranja učinkovite konkurence“, v obravnavani zadevi med drugim z dajanjem družbama easyJet in Lufthansa možnosti in interesa za zaviranje dostopa do teh trgov.

Ker je letalska družba Polskie Linie Lotnicze „LOT“ (v nadaljevanju: tožeča stranka), ki se predstavlja kot neposredna konkurentka udeleženk koncentracije, menila, da je analiza, ki jo je opravila Komisija, napačna tako z vidika metodologije kot z vidika rezultatov, je pri Splošnem sodišču vložila tožbi za razglasitev ničnosti obeh izpodbijanih sklepov.

Splošno sodišče je s sodbama z dne 20. oktobra 2021 ti tožbi zavrnilo, pri čemer je med drugim priznalo, da se lahko Komisija zadovolji s preučitvijo vseh trgov O & N z odhodom ali ciljem na letališčih, s katerimi so bili povezani sloti družbe Air Berlin, namesto da bi posamično preučila vsakega od trgov O & N, na katerih so bile prisotne družbe Air Berlin ter Lufthansa in easyJet.

Presoja Splošnega sodišča

Na prvem mestu, glede tožbenega razloga, ki se nanaša na pomanjkljivo opredelitev upoštevni trgov, je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da si tožeča stranka zama prizadeva izpodbiti vsebinsko pravilnost predstavitev zadevni koncentracij in njunega okvira s strani Komisije. V tem okviru je Splošno sodišče med drugim opozorilo, da je Komisija upravičeno štela, da so dejavnosti družbe Air Berlin prenehale pred zadevnima koncentracijama in neodvisno od njiju ter da zato družba Air Berlin ni bila prisotna na nobenem trgu O & N. Dalje, ker sloti družbe Air

³ V obravnavani zadevi gre za pooblastila iz Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

⁴ V obravnavani zadevi je družba Lufthansa za odpravo dvomov o združljivosti priglašene koncentracije, povezani z njenim položajem na letališču v Düsseldorfu, Komisiji na podlagi člena 6(2) Uredbe ES o združitvah predlagala občutno zmanjšanje števila slotov, ki so bili preneseni nanjo na podlagi te koncentracije.

Berlin niso bili dodeljeni na nobenem trgu O & N, je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija upravičeno navedla, da bi te slotne družbi Lufthansa in easyJet uporabili na drugih trgih O & N, kot so tisti, na katerih je delovala družba Air Berlin. Zato je razsodilo, da drugače od koncentracij, ki vključujejo letalske družbe, ki še delujejo, v tem specifičnem primeru ni bilo gotovo, da bosta zadevni koncentraciji kakor koli vplivali na konkurenco na trgih O & N, na katerih je bila prisotna družba Air Berlin pred prenehanjem opravljanja svojih dejavnosti. Nazadnje, Splošno sodišče je ugotovilo, da tožeča stranka ni predložila resnega indica, da bi posamičen preizkus trgov O & N, ki jih je opredelila, lahko omogočil ugotovitev obstoja bistvenega oviranja učinkovite konkurence, česar v opredelitvi trga s strani Komisije ni bilo mogoče zaznati.

Na drugem mestu, glede tožbenega razloga, ki se nanaša na očitno napako pri presoji učinkov zadevnih koncentracij, je Splošno sodišče najprej opozorilo, da ima Komisija pri izvajanju pristojnosti, ki so ji dodeljene z Uredbo ES o združitvah, neko diskrecijsko pravico zlasti glede zapletenih gospodarskih presoj, ki jih mora v zvezi s tem opraviti. Zato se mora pri nadzoru, ki ga opravi sodišče Unije nad izvajanjem take pristojnosti, upoštevati diskrecijska pravica, ki je priznana Komisiji. Splošno sodišče je po teh pojasnilih presodilo, da pri analizi vplivov zadevnih koncentracij na trge storitev letalskega prevoza potnikov z odhodom ali ciljem na zadevnih letališčih ni bila storjena nobena napaka pri presoji, ob upoštevanju zlasti nizke ravni zasedenosti teh letališč ali omejenega vpliva teh koncentracij na povečanje deleža slotov, ki jih imata družbi Lufthansa in easyJet. Glede, natančneje, koncentracije, ki jo je priglasila družba Lufthansa, tožeča stranka tudi ne more utemeljeno trditi, da je Komisija storila napako pri presoji učinkov sporazuma z dne 16. decembra 2016, ker je ta sporazum družbi Lufthansa med drugim že omogočil, da uporablja letala s posadkami za obdobje šestih let, nato pa jih dokončno pridobi v okviru navedene koncentracije. Nazadnje, glede koncentracije, ki jo je priglasila družba easyJet, je Splošno sodišče navedlo, da so sloti nujni za opravljanje storitev letalskega prevoza potnikov. Iz tega je sklenilo, da obstaja „vertikalna“ povezava med dodelitvijo teh slotov in zagotavljanjem teh storitev ter da se je zato Komisija upravičeno sklicevala na Smernice o „nehorizontalnih“ združitvah⁵.

Na tretjem mestu, Splošno sodišče je zavrnilo očitke, ki se nanašajo na domnevno nezadostnost zavez, ki jih je sprejela družba Lufthansa v okviru koncentracije, ki jo je priglasila, in na neobstoj takih zavez glede koncentracije, ki jo je priglasila družba easyJet, z obrazložitvijo, da tožeča stranka ne more upravičeno trditi, da bi ti koncentraciji očitno lahko povzročili bistveno oviranje učinkovite konkurence. Zato je presodilo, da so neutemeljeni tudi očitki, s katerimi je tožeča stranka Komisiji očitala, da ni upoštevala morebitnega povečanja učinkovitosti, ki bi lahko izhajalo iz navedenih koncentracij.

Na četrtem mestu, Splošno sodišče je opozorilo, da tožeča stranka ni dokazala, da je bila finančna pomoč družbi Air Berlin iz naslova pomoči za reševanje del sredstev, prenesenih na družbi easyJet in Lufthansa v okviru zadevnih koncentracij, in je zato zavrnilo očitke, da bi Komisija morala upoštevati to pomoč pri svoji analizi. Poleg tega je Splošno sodišče glede kršitve člena 8a(2) Uredbe št. 95/93⁶, ki jo prav tako zatrjuje tožeča stranka v eni od svojih tožb, navedlo, da Komisija ni pristojna za uporabo te določbe.

⁵ Smernice o presoji nehorizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij (UL 2008, C 265, str. 6). Poleg tega je Splošno sodišče zavrnilo očitke tožeče stranke, ki se nanaša na kršitev teh smernic, pri čemer je navedlo, da velika tržna moč na enem od zadevnih trgov sama po sebi ne zadostuje za ugotovitev obstoja težav glede konkurence.

⁶ Natančneje, gre za Uredbo Sveta (EGS) št. 95/93 z dne 18. januarja 1993 o skupnih pravilih dodeljevanja slotov na letališčih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 2, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 545/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 (UL 2009, L 167, str. 24).

Nazadnje, ker je Splošno sodišče razsodilo, da neobstoj obrazložitve, na katerega se sklicuje tožeča stranka, ni utemeljen, in je zato zavrnilo vse tožbene razloge, navedene v vsaki od obeh zadev, je zavrnilo obe tožbi, ne da bi bilo treba v teh okoliščinah odločati o njuni dopustnosti.